

ЗАДАЧИ ОТ СМЕСЕН ТИП (BLENDED LEARNING) ЗА КУРС МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК (ЗА БИОЛОЗИ)

Анелия Кременска

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Настоящата статия представя задачи, разработени за дисциплината „Методика на английски език и хоспетиране“ за специалност „Биология и английски език“ в Биологическия факултет (БФ), Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Фокусът е върху оптимизирането на присъствените занятия чрез задачи от „смесен“ тип (blended learning tasks), като е мотивиран избор за ефективно представяне на елементите на задачата с подходяща технология. Отражена е спецификата на задачи за бинарни специалности, където се търси пресечната точка между методиката на две принципно различни предметни области, каквито са преподаването на чужд език и преподаването на природна наука.

Keywords: blended learning tasks, dual teacher training, teaching Biology in English

Въведение

Средното образование в България изпитва остър недостиг на педагогически кадри, като в редица документи се изтъква тревожната тенденция към застаряване: все повече стават възрастните учители, докато все по-малко млади хора избират професията учител. Съвременното изследване ТАЛИС на условията на преподаване в 34 страни от цял свят установява, че в България има по-малко учители до 29 години през 2013, отколкото през 2008. В същото време възрастните учители са над 40% – за сравнение, този процент е около 24% за другите страни в цитираното изследване.¹⁾ Стремехът да се овладее този процес и да се предложат адекватни мерки за привличане и реализация на учители, е отразен в приоритетните области на развитие – например в Стратегията за развитие на педагогическите кадри на Министерството на образованието и науката (МОН) 2014 – 2020.²⁾

Едно от възможните решения е създаването на бинарни програми в бакалавърска степен на обучение, които предлагат на младите хора в рамките на 4-годишно обучение получаването на педагогическа правоспособност в пове-

че от една предметна област, което е адекватно и на изискванията на пазара на труда. С цел подобна оптимизация в Софийския университет съществуват и стартират нови бинарни бакалавърски програми за подготовка на педагогически кадри в две специалности за нуждите на средното образование. Такива нови програми в природонаучното направление са „Биология и английски език“ и „Химия и английски език“. Тези програми привличат все повече млади кадри поради очевидните предимства, които предлагат за бъдеща реализация. В контекста на намаляващия брой ученици във випуск, при което тенденцията е да се търсят учители с повече от една специалност, такова обучение е безспорно предимство. От друга страна, комбинирането на специалност от точните науки с такава по чужд език носи допълнително преимущество както за преподаване на самия чужд език, така и на съответната дисциплина (напр. биология) на чуждия език. При хроничния недостиг на учители по чужд език в училищата полето за реализация на бъдещите учители се отваря и в трета посока: химия/биология, английски език, биология/химия на английски език. Такива кадри могат да намерят място във всички степени и типове държавно и частно образование, профилираните и професионалните средни училища и т.н. Нещо повече, такава интегрална специализация дава повече възможности и за бъдещо научно израстване и професионална реализация в други области, изискващи владенето на език, напр. преводач на научна литература. Очевидните предимства в полето на пазара на труда за такива специалисти има и личностно-фундаментален контекст за обогатяване на когнитивен опит и система от ключови компетентности.

Предизвикателствата пред такива бинарни специалности безспорно са много, като основното е ефективна интеграция на учебните дисциплини по двете предметни области за постигане на стандартите за педагогическа правоспособност. Тук е изключително важно да се оптимизира учебният план по посока на редуциране на натоварването, като се изпълняват нормативните изисквания за квалификацията по регулираната професия „учител“.³⁾ Докато в някои от тези бинарни учебни планове такава интеграция е относително лесно осъществима, тъй като представляват допълващи се научно-образователни полета, напр. биология и химия, то комбинирането на точна наука с изучаването на чужд език на пръв поглед е трудно осъществимо. Нещо повече, самото изучаване на чужд език е изключително специфично поради самата си природа: чуждият език освен цел на обучението е и негово средство. В този смисъл, намирането на общи допирни точки в методически и практически план е ключово за успешното реализиране на такава бинарна програма, която да отговаря на необходимия висок стандарт и изисквания за съвременна качествена подготовка на педагогически кадри.

Настоящият труд представя опит за установяване на пресечните области межд. методическия модул по биология и този по чужд език в конкретната

специалност „Биология и английски език“ в Софийския университет. Търсена е съпоставка на ниво задачи, свързани с подготовката на бъдещите учители в бинарната програма. Целта на тези задачи е формиране на ключови компетентности у студенти – бъдещи учители, да интегрират успешно знанията и уменията от двете предметни области, което да доведе до ново ниво на обобщеност на знанията.

Бинарна програма за обучение на учители по биология и английски език

Бакалавърската програма „Биология и английски език“ стартира през 2011 г. и вече има успешно завършил випуск. Обратната връзка от абсолвентите показва висока степен на реализация и удовлетвореност от обучението. Целите на бинарното обучение са постигане на стандартите и изискванията за педагогическа правоспособност в двете области.

За постигането на тези знания, умения и компетенции програмата съдържа два методически модула: по биология и по английски, като съответните задължителни дисциплини са: Аудиовизуални и информационни технологии в обучението (АВИТО) по биология и по английски език, Методика на обучението по биология и по английски език с хоспетиране, Текуща педагогическа практика и Преддипломна педагогическа практика по биология и по английски език. Интегралният подход при създаването на програмата е приложен и при разработването на методическия модул по английски език, като за основа е използван моделът на декомпозиция, предложен от Н. Цанова и Н. Райчева (Tzanova & Raycheva, 2011a): нормативен, съдържателен и технологичен, приложен за случая на обучение на студенти учители по биология и английски език. В конкретния контекст под технологичен се разбира осигуряване на „...оптимално и ефективно постигане на образователни и възпитателните цели“ (Hadjiali et al., 2014), като за нуждите на конкретната програма са приложени иновативни методи и информационни и комуникационни технологии (Kremenska, 2015)⁴⁾, доказали ефективността си при обучение на обучители. Тук фокусът е именно върху технологичния аспект в неговата взаимосвързаност със съдържателния и нормативния, като са разгледани възможностите за създаване на интегрални по своята същност задачи и дейности за студенти от бинарната специалност с чужд език.

Занастоящата разработка е използван натрупаният практически опит в интегрирането на методическите аспекти на разнообразни дисциплини на нивото на университетското обучение чрез проект на ФКНФ (BG051PO001-3.3.06 – 0045 „Развитие на капацитета на специализанти, постдокторанти и млади учени за преподаване на академични курсове по и на чужд език със съвременни методи и информационни и компютърни технологии“. Цел на този проект беше подпомагането на университетски преподаватели в тяхното професио-

нално развитие, като бяха идентифицирани три области на това подпомагане – методическа, обучение по и на чужд език и обучение с помощта на технологии (Kremenska, 2013). Този модел показва отлични практически резултати (Kremenska, 2015) с 42 университетски преподаватели по повече от 50 дисциплини от 7 факултета на Софийския университет. Този успех при интегрално обучение на преподаватели мотивира и прилагането на модела в разработването на курсове за бинарните специалности за учители.

Въвеждането на технологии в обучението на бъдещи учители от хуманитарни и нехуманитарни специалности не е новост и е част от утвърдените практики за обучение на университетско ниво, като се доказва и ефективността на такова обучение на педагогически кадри (Angelova, 2015; Bozhankova, 2015; Kirova, 2011; Kremenska, 2014; Tzanova, 2011; Tzanova & Raycheva, 2011a). В контекста на обучението на учители по чужд език са установени стандарти и добри практики за използването на технологии както като част от учебния процес (например чрез дисциплината АВИТО), така и в самото обучение (Dimitrova-Gyuzeleva, 2007; Larsen-Freeman & Anderson, 2013; Kremenska, 2015; Scrivener, 2011). В резултат от проект на Катедрата по методика на Факултета по класически и нови филологии например беше разработено електронно педагогическо портфолио за бъдещи учители филолози⁵⁾, целта на което е да се преодолеят установените от практиката затруднения при използването и оценяването на хартиения вариант на портфолиото.

Дисциплините от методическия модул по английски език, и по-специално Методика на обучението по английски език с хоспетиране (за биолози), обединяват и надграждат на базата на установените добри практики и въведените стандарти. Тук е представена лекционната част на този основен курс. Практическата част на дисциплината – хоспетиране, както и педагогическите практики (текуща и преддипломна) са обект на друго изследване и са споменати тук единствено в общия контекст на бинарната програма. Целите на лекционната част на дисциплината Методика на обучението по английски език (МОАЕ) са дефинирани в съответствие с целите на програмата с оглед на постигане на зададените от Европейската квалификационна рамка (ЕКР)⁶⁾ и Националната квалификационна рамка (НКР)⁷⁾ добри практики и съвременни тенденции у нас за преподаване на Методика на обучението по биология и по английски език (Dimitrova-Gyuzeleva, 2007; Grozdanova, 2003; Raycheva & Tzanova, 2012; Tzanova & Raycheva, 2012), както и с оглед на препоръките за качество на обучението на учители по чужд език EQUALS (EQUALS, 2013)⁸⁾. Учебното съдържание е организирано в 15 занятия (по 5 часа всяко) с общ хорариум от 75 часа. Занятията са представени в таблица 1, като в наклонен шрифт са идентифицираните общи теми със съответната дисциплина Методика на обучението по биология (МОБ). Темите на сесиите са организирани в логическа свързаност и според модела, дискутиран по-горе: общометодиче-

ска част, предметноспецифична част (обучение по и на чужд език) и свързана с технологиите част.

Таблица 1. Разпределение на темите за занятия по Методика на обучението на английски език (за биолози)

	Sessions	Topics
1.	Introduction, course goals. Working with the VLE	<i>Introduction to the course. Introduction to the VLE. Paradigms: learning theories; learning styles. Paradigms: SLA theories vs Language Learning Theories. The why of teaching languages.</i>
2.	Methods in foreign language teaching (FLT) overview.	Introduction to the methods. Comparing the methods, part 1. The how of teaching languages. Examples.
3.	Communicative competence	Communicative competence: overview. <i>Task-based learning. Introducing the glossary. The goal of teaching languages.</i>
4.	Student's role, teacher's role.	Comparing the methods, part 2. <i>Learner-oriented teaching. Flipped classroom. The who of teaching languages. Examples.</i>
5.	Language teaching profession	<i>FLT profession: characteristics and standards. How does FLT differ from teaching other subjects? Introducing student teacher's portfolio.</i>
6.	Teaching skills (CEFR)	Common European Framework of Reference for Languages (CEFR): descriptors and explanation. Language portfolio. Receptive vs Productive skills. The what of teaching languages.
7.	Teaching receptive and productive skills	Receptive: understanding - listening and reading. Productive: understanding – writing, speaking (interaction, production). Practice: design an activity.
8.	FLT: linguistic competence	Grammar in FLT. Vocabulary in FLT. Practice: design an activity
9.	FLT: socio-linguistic competence	Pragmatics. Intonation. Received pronunciation (RP). Teaching pronunciation. (Inter)Cultural competence. Practice: a case.
10.	<i>Designing a course</i>	<i>Models. Analyzing, designing FLT, developing in FLT. Introducing templates and blanks to use for lesson planning.</i>
11.	<i>Lesson planning</i>	<i>Lesson plan structure, planning. Designing tasks and activities. Goals and instructions. Examples and practice.</i>
12.	<i>Learning in the digital age</i>	Technology in FLT: <i>affordances and resources. Implementation of available technologies for: communication, information, environment, assessment. Examples and practice.</i>

13.	<i>Testing</i>	<i>Types of assessment. Assessment in FLT. Error correction. Testing: theoretical issues. Practice.</i>
14.	<i>Professional development</i>	<i>Participation in professional development courses, groups of interest, networking. Lifelong development for language teachers.</i>
15.	<i>E-portfolio (dossier)</i>	<i>Focus on instruction in a foreign language when teaching other subjects, e.g. biology. The language of instruction, formulating clear and consistent instructions. Practice – portfolio NQF.</i>

Задачи и дейности от смесен тип

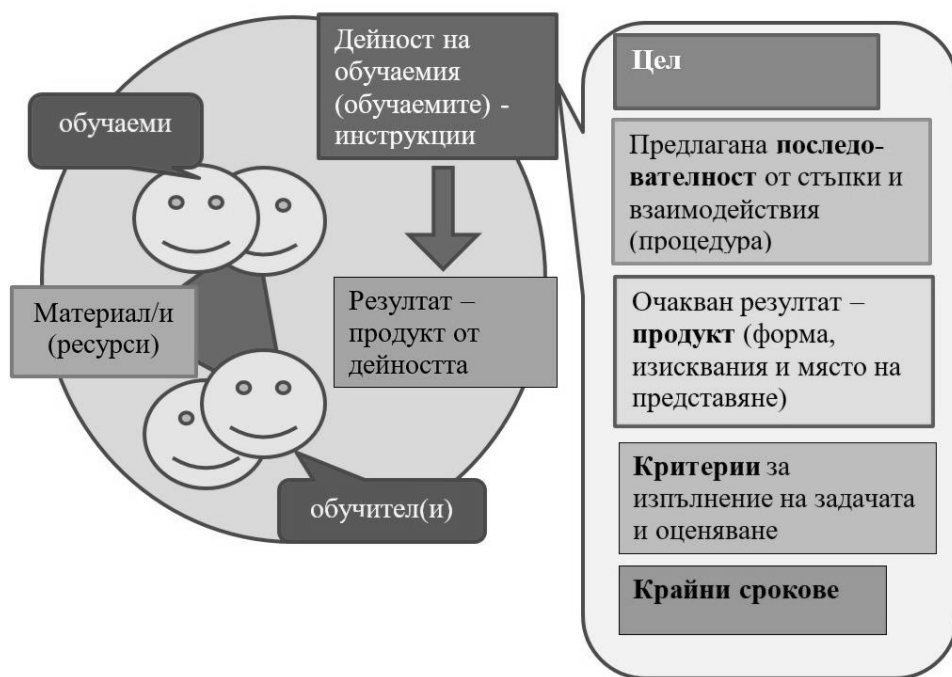
За всяко занятие са разработени дейности и задачи, които да отговарят на целите на конкретната тема.

В обучението с електронни средства, и по-специално смесената му форма, са възприети различни модели и дефиниции на задача и дейност (Beetham, 2009; Garrison & Vaughan, 2008; Goodyear, 2005). Под дейност се разбира: „конкретно взаимодействие на обучаемия/те с друг(и), като се използват конкретни средства и ресурси, ориентирано към конкретен резултат“ (Beetham, 2009). Вижда се, че дейността е взаимодействие, докато в контекста на формалното обучение задачата се дефинира като „това, което учебната програма изисква от тях“ (пак там). Според Goodyear (2005) дейността в институционален контекст е реално извършваното от учещите в отговор на поставената от обучаващия задача. В обучението по Методика на обучението по биология задачата е дефинирана като цел на дейността и е център на технологичния аспект на декомпозиция на обучението по биология (Hadjiali et al., 2014). Същият термин се използва и при обучението по чужд език (Scrivener, 2011) със смисъл „това, което обучаемите правят, така че да използват или работят с езика, за да постигнат определени цели“. За нуждите на обучението по Методика на обучението по английски език (за биолози) под задача се има предвид формулирането на цели, процедура и критерии за оценяване на постигнатия резултат в определени срокове, а дейността е извършваното от обучаемите за постигане на формулираната от задачата цел.

Елементи на задача и дейност от смесен тип

Идентифицирането на елементите на задачата е необходимо за представянето ѝ с помощта на подходящи технически средства в контекста на обучение от смесен тип. За тази основа на настоящото представяне е използван моделът на Бийтъм за дейност, който е адаптиран така, че да отразява същността на възприетата по-горе дефиниция за задача (Beetham, 2009; Hadjiali et al., 2014). Beetham (2009) отбелязва, че елементите на дейността в изпълнение на задачата са взаимосвързани и не могат да бъдат отделени. В същото време, за практическите нужди на дизайна тези елементи често се разглеждат поотделно.

но (пак там). За нуждите на конкретния дизайн са изведени онези елементи, които изискват самостоятелно или с различни технически средства представяне. Така задачата има следните основни елементи: инструкции, материал(и), продукт(и) (фиг. 1). Инструкциите представляват основата на взаимодействията на участниците в обучението (обучаеми, преподавател, други) при отчитане на техническите изисквания и възможности (среда). Те описват задачата, както следва: цел, последователност, резултат, критерии за постигане на целта, срокове (времетраене). Последователността от стъпки и взаимодействия предлага възможен ефективен начин за изпълнение на задачата, като дава указания за различните дейности и средствата, с които те се реализират. От своя страна, резултатът (продуктът) трябва да има указан формат (какво се очаква), какви са изискванията към съдържанието и формата (модалност и медия), както и къде да бъде представен.

Фигура 1. Елементи на задача за обучение от смесен тип

Планирането на формалното, а и на обучението по принцип, неизменно изисква съобразяването на всяка дейност с конкретни времеви параметри,

което и дава основание да се формулира отделен елемент – време за изпълнение на задачата. Обособяването на този елемент в условията на електронно обучение е изключително важно, тъй като възможните технически средства за контролиране на времетраенето на работата по задачата са много и могат да се приложат творчески така, че да изпълняват важни педагогически функции. Представеният в таблица 2 шаблон за описание на задача от смесен тип включва посочените на фиг. 1 елементи, както и графа „Бележки“, която дава възможност за коментари и допълнителна информация както под формата на рефлексия от самия преподавател, така и ориентирана към обучаемите.

Таблица 2. Шаблон за задача за обучение от смесен тип

Елемент	Описание
Цел	<i>Какви знания и умения се постигат с тази задача?</i>
Процедура	<i>Последователност на изпълнение на дейностите, с какви материали се извършват.</i>
Материали	<i>Използвани материали и ресурси и връзки към тях в СЕО.</i>
Очакван резултат	<i>Формат на резултата, къде в СЕО да бъде представен.</i>
Критерии за изпълнение	<i>В зависимост от целите на задачата, форма на оценяване, как се измерва постигането на целите?</i>
Крайни срокове	<i>Дата и час, зададени както в инструкциите, така и като настройка на съответните дейности в СЕО.</i>
Бележки	<i>Напр.: Каква част от текущата оценка е, как са се справили студентите, възникнали въпроси и затруднения.</i>

Възможности за представяне на задача с електронни средства

Представянето на задачите в електронната среда ще зависи от възможностите за представяне на елементите им и това коя (или кои) от тези възможности представляват най-подходяща медия за избраните модалности на задачите (Kremenska, 2011; 2015). Реализирането им е осъществено на базата на представените на фиг. 1 и в таблица 2 елементи, групирани условно на базата на възможностите на СЕО за представяне на информация, материали и ресурси, за комуникация, за взаимодействие и за оценяване (Chapelle, 2001). Степента на самостоятелност на студентите е висока, заложи са възможности за индивидуален подход и колаборативна работа.

Представената по-долу таблица 3 съдържа анализ на основните средства в СЕО и техните педагогически възможности за изпълнение на всяка от четирите функции на електронните средства (Chapelle, 2001). Представени са и средствата, които са допълнително включени в СЕО на Софийския университет и които не са част от основния пакет на „Мудъл“. Анализът се базира на описанията на самите средства и натрупан практически опит и изследвания

на ефективността им (Kremenska, 2011; 2015; Raycheva, 2011)^{9, 10}. Подобни опити да се направи такова функционално педагогическо описание на средствата в „Мудъл“, съществуват за по-ранни версии на средата (напр. онзи чаршаф отпреди сто години). Избраните стойности на степента на пригодност даденото средство да изпълнява конкретната функция (виж легендата под таблицата), са ориентировъчни и са описателни, като целта е да се отрази по-скоро съпоставката медия – модалност – технология. Таблицата не претендира за изчерпателност, особено в частта „Блокове и настройки“, тъй като се разглежда контекстът на конкретно обучение и настоящата публикация няма за цел подробното коментиране на технологичните възможности на „Мудъл“.

Таблица 3. Педагогически функции на средствата в електронната среда (CEO на СУ)

	Информация	Комуникация	Среда (взаимодействие)	Оценяване
Дейности				
Тест	*	***	*	*****
Форум	****	*****	****	****
Задача	*	*	***	*****
Урок	*****	*	**	****
Речник	*****	*	**	*****
BigBlueButton	***	*****	*****	**
Присъствие	*	*	*****	**
Анкета	*	***	*	*****
Готова анкета	*	*	*	*****
Уики	***	***	*****	****
Работилница	***	***	*****	*****
Чат	***	*****	**	*
Ресурси				
Страница	*****	*	*	*
Етикет	*****	*	***	*
Връзка (URL)	*****	*	****	*
ВВВ запис	*****	*	*	*
Книга	*****	*	*	**
Папка	*****	*	*	***
Файл	*****	*	***	***
Блокове и настройки				
Календар	*****	*	*****	*
Бележник	**	**	*	*****
Новинарски форум	*****	**	*	*

Този анализ може да подпомогне информирания избор на средства от CEO за ефективното и адекватно представяне на задачата в електронна форма в

зависимост от поставените педагогически цели. Явно е например, че задачи за съвместна работа ще изискват средства, които да са подходящи за осигуряването на такава работа, докато за индивидуална задача за четене на публикация и представяне на резюме ще се искат средства за писане и представяне на материал. Ето защо единна „рецепта“ за „правилно“ представяне на задача не би могло да има – изборът ще зависи от конкретната задача и познаването на възможностите на средствата в СЕО.

Таблица 4. Елементите на задача, представени с шаблона, и подходящите технологии за представянето им в СЕО

	Цел	Процедура	Материали	Очакван резултат	Критерии за изпълнение	Крайни срокове
Информация	*****	*****	*****	***	***	****
Комуникация	****	***	*	**	**	*
Среда (взаимодействие)	*	***	*****	****	*	*
Оценяване	*	*	*	*****	*****	*****

На базата на този анализ е направено ориентировъчно представяне на различните елементи на примерна задача според възприетия модел (фиг. 1). Таблица 4 показва, че част от елементите могат да бъдат групирани според функциите си и да бъдат представени с едно и също средство, напр. процедурата и критериите за изпълнение – чрез страница. Това би позволило да се оптимизират достъпът и работата по задачата, като се използват адекватно възможностите на СЕО. Важно е да отбележим, че такова представяне по необходимост е фрагментирано: елементите на задачата имат различни функции, съответно са представени с различни технически средства според това доколко последните са подходяща медия за съответната модалност. Като се има предвид тази необходимост, изключително важно е да не се пропуска създаването на интуитивни, подходящи и лесни за проследяване връзки между елементите на задачата, така че работата по нея да не се затруднява (или даже възпрепятства!) поради използването на технически средства. Напр. такава връзка трябва да има между представените като файлове материали и указанията за ползването им. Едно примерно решение би било в описанието на материала да има препратка към коя задача или задачи е, да има хипервръзка от страницата със задачата към файла и други подобни.

Тук е мястото да отбележим и важноста на даване на допълнителни указания за работа със самите технологии там, където може да се очаква такава необходимост. Напр. даването на указания как да се отговори във

форума („Отворете нова тема за всеки студент, като всеки следващ пост следва да е даден като отговор на първия пост на съответния студент“). При очаквано затруднение за ползване на дадена технология (напр. как да се прикачи файл във форум) може да се дадат по-подробни указания чрез файл, препратка към външен ресурс или сайт и т.н. Особено внимание следва да се обърне и на обратната връзка и въпросите на студентите, свързани с използваните технологии. При установени затруднения за работа с някое от електронните средства е необходимо своевременно подпомагане, осигуряване на разяснения и проследяване на работата. При наличие на многократни или системни затруднения с конкретен вид технология е добре да се потърси трайно решение или чрез смяна на технологията с по-лесна за ползване, или в случай че замяната е трудна или невъзможна – отделянето на време за тренинг за ползване на технологията. По този начин ще се сведе до минимум вероятността да се затрудни работата по дисциплината в резултат от неумение за ползване на техническите средства, които не са били цел на обучението до момента. Нивото на техническа грамотност на студентите трябва винаги да се взема предвид, като е изключително важно при задачи с тежест в оценяването, напр. курсови работи и тестове.

Можем да заключим, че изборът на технологии става според техните възможности да представят съответния елемент на задачата, като се отчита и умението на студентите да работят с избраната технология.

Примерна задача по Методика на английски език (за биолози) от смесен тип – описание

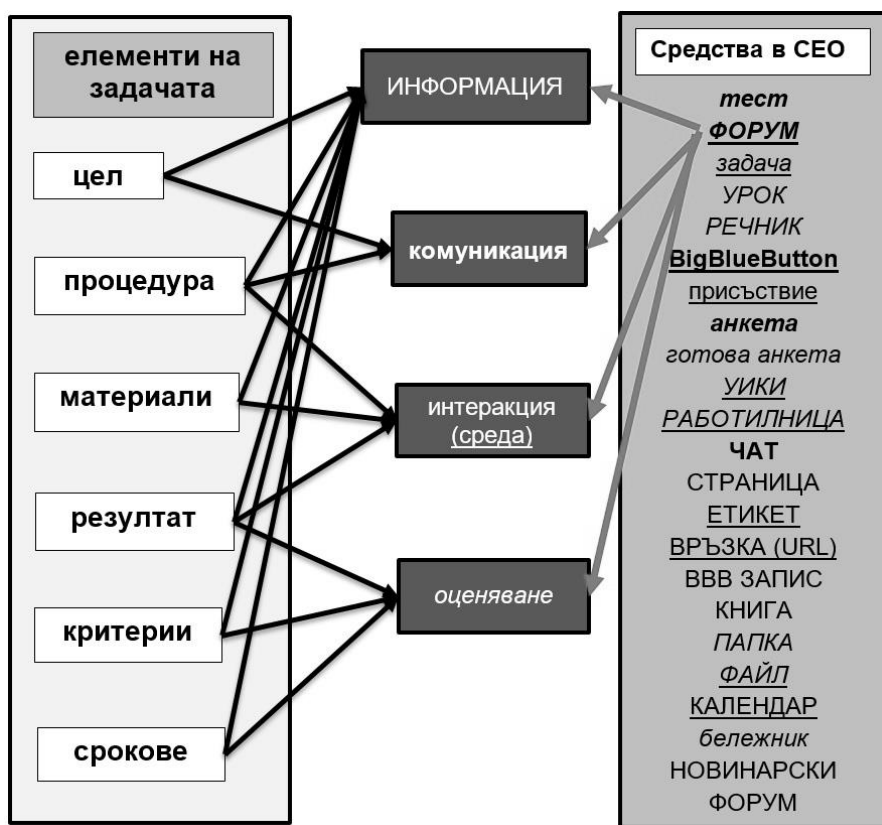
Примерът е задача, свързана с представянето на учебен материал от комплексната област Методика на обучението по чужд език за биолози. Фокусът е върху изграждане на знания и умения за работа със специфичната терминология на английски език в областта на биологичното знание (специфичнопредметния срез) (Tzanova & Raycheva, 2011b). Други подобни задачи биха могли да бъдат ориентирани към запознаване с методическите аспекти на обучението по и на чужд език, педагогическите парадигми, характеризиращи съвременното обучение, както и специфичните изисквания и квалификационни характеристики на учителската професия. В този смисъл, те са задачи, свързани с нови знания, както и със съпоставка на изучаваното по методика на обучението по английски език с материала от методика на обучението по биология. Т.е. те са от типа учебни задачи, свързани с формиращо оценяване, и са различни от задачите за оценка на знания и умения (сумативно оценяване). Дейностите от конкретната задача са свързани предимно с разпознаване, назоваване, съпоставяне ¹¹⁾.

Таблица 5. Примерна задача 1: Разработване на задача за преподаване на граматика или лексика по английски език – по шаблона (таблица 2)

Елемент	Описание
Цел	Прилагане на наученото за дизайн на задача. Развиване на практически умения за създаване на задача.
Процедура	1. Какво е характерно за преподаването на граматика/лексика (кратко резюме на материалите по темата до момента, 150 – 200 думи)? 2. Изберете тема от граматиката/лексиката. 3. Създайте задача, като имате предвид изученото до момента и примерните задачи в учебниците. 4. Оформете задачата според дискутираните елементи на задача (в шаблона). 5. Качете файла със задачата във форума... до 12.04.2016.
Материали	(Алтернативно: шаблон за задача, примери от учебници по английски език – от библиотека)
Очакван резултат	Файл, прикачен към пост във форума.
Критерии за изпълнение	1. Наличие на всички елементи на задачата. 2. Мотивиране на избора за конкретен контекст. 3. Подбор на подходящи материали.
Крайни срокове	12.04.2016
Бележки	Обратна връзка – индивидуална за предадените в срок по време на занятие. За окончателните варианти – групова във форума, оценки

Мултимедийното им мултимодално представяне се осигурява с помощта на Системата за електронно обучение (CEO) на Софийския университет (базирана на „Мудъл“, Moodle). В основата на представянето им е идеята за „изнесена класна стая“ – извънаудиторна работа, тъй като обемът и многообразието на материалите са големи. В конкретния случай под „изнесена стая“ се разбира предоставяне на студентите предварително да се запознаят с материалите, които изискват повече време за работа – напр. видеоклипове с лекции по темата, текстове на статии, обобщаване на такива материали и подготовка за дискусия по време на присъственото занятие. Изборът на подходящи технологии за представяне става на базата на анализа от таблица 3 и 4. Тъй като подходящите възможности е вероятно да са повече от една, избираме най-точно отговарящите на нуждите на конкретната задача според описанието на възможностите на всяко средство, достъпно в CEO. На фиг. 2 е представен този избор, като отляво са елементите, а отдясно – средствата в CEO, анализирани и описани в табл. 3. В средата са функциите, които средствата могат да изпълняват. За прегледност за всяка от функциите е използвана различна форма на онагледяване: информация – главни бук-

ви, комуникация – убеждаване, среда – подчертаване, и оценяване – наклонен шрифт. Средствата на SEO са представени, като са използвани същите форми според установените в таблица 3 възможности и комбинации от тях. Вижда се, че комбинациите са много и за всеки елемент на конкретната задача можем да изберем няколко алтернативни. Ето защо са направени само онези връзки, които показват избора за конкретната задача, свързани с едно от средствата – форума. Такъв анализ позволява да се направи информиран избор за най-подходящите средства на SEO за конкретната задача, така че елементите на задачата да бъдат представени ефективно и адекватно. Таблица 6 съдържа резултата от нашия избор, като са обединени онези елементи, които могат да се представят заедно според фиг. 2, а на фиг. 3 е представена реализацията на задачата в SEO.

Фигура 2. Съпоставка на елементите на задача 1 с функциите им от гледна точка на електронното представяне

7. Teaching grammar and vocabulary

The session is dedicated to linguistic competence teaching grammar and vocabulary. Key well as some practical issues are discussed.

Use the link [Foreign Language Teaching](#)

1. Teaching grammar: key concepts, types
2. Teaching vocabulary; core vocabulary (Bulgarians)
3. Design an activity for teaching grammar

HW:

1. Write a short summary on the respective linguistic focus: grammar or vocabulary
2. Design an activity and post it in **Teaching grammar and vocabulary**. Counts for marking

Both posts have to be completed and added to the forum by 12.04 in order to be ready for discussion.

Do not forget to add terms to the glossary! E.g. genre, comprehension, etc.

Session 7 Teaching grammar and vocabulary OUTLINE

Teaching grammar and vocabulary

Фигура 3. Представяне на задача 1 в SEO

Таблица 6. Съпоставка на елементите на задача 1 с функциите им от гледна точка на електронното представяне

	Информация	Комуникация	Среда (взаимодействие)	Оценяване
Цел	страница	форум	-	-
Процедура	форум	-	форум	-
Материали	файл	-	страница, файл	-
Очакван резултат	страница	-	форум	настройка на форум
Критерии за изпълнение	страница	-	-	бележник
Крайни срокове	календар, настройка на форум	-	-	форум, календар

Важно е да отбележим, че такова детайлно фрагментиране на задачата е присъщо необходимо на представянето ѝ в електронна среда, в същото време не трябва да се забравя, че това са елементи на една задача, т.е. връзките меж-

ду тях трябва да присъстват в явна форма. Например инструкциите за работа (процедурата) следва да са представени чрез всички средства, използвани за конкретната задача – като хипервръзки или текст в самите средства (напр. хипервръзка към файл с процедура във форум или текст в описанието на самия форум).

Обобщение и бъдеща работа

Настоящата разработка предлага функционален модел на задача за бинарната специалност биология и английски език в контекста на обучението на учители по дисциплината методика на обучението по английски език за биолози. Фокусът е върху задача за дейност от смесен тип (blended learning) за обучение на обучители по биология на английски език, което се мотивира с необходимостта от съвременен подход за осигуряване на достъпност и ефективност. Елементите на задачите са съобразени със стандартите и добрите практики на електронното обучение и обучението на педагогическите кадри и са ново ниво на обобщеност на подготовката в съответствие с изискванията на практиката.

За реализирането на задачата с електронни средства е направена съпоставка на елементите ѝ с функциите, които имат. Наличните технически средства в конкретна среда, от своя страна, също са съпоставени с потенциалните функции, които могат да изпълняват. По този начин се предлага възможност за избор на най-подходящото средство (или средства) за всеки елемент на задачата. Такъв подход към прилагането на технологиите има предимството да е педагогически и технически обоснован и е предпоставка за ефективно и адекватно използване на наличните технически средства. Представените примерни задачи са комплексни, конструирани са така, че да използват оптимално възможностите на СЕО за представяне на материал, взаимодействие, комуникация и оценяване според нуждите.

Въвежда се понятието „изнесена стая“ като форма за ефективно използване на присъствениите занятия при смесено обучение.

Бъдещата работа включва апробиране на разработени задачи и свързаните с тях дейности за нуждите на обучението на учители по Методика на английски език за биолози. В процес на разработване е и електронна версия на педагогическото портфолио за студентите от специалността, което се базира на разработените задачи. Резултатите от апробирането ще позволят оценка на ефективността на задачите и тяхното подобряване с цел непрекъснато повишаване на качеството на обучението по методика и гарантирането на достигане на стандартите за обучение на педагогически кадри.

Благодарности. Авторът изказва благодарност на проф. д-р Наташа Цанова, доц. д-р Надежда Рачева и гл. ас д-р Иса Хаджиали, колеги от Катедрата

по методика на обучението по биология, Биологическия факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за оказаното съдействие и методическа помощ при подготовката на курса Методика на обучението по английски (за биолози) и на настоящата статия; на проф. Лиляна Грозданова за подкрепата, материалите и указанията в областта на методиката на чуждоезиковото обучение; на студентите от първия випуск (2011 – 2015) на специалността „Биология и английски език“ за активното участие в разработването на учебни дейности с помощта на технологии, както и за дадената обратна връзка за обучението им в специалността.

БЕЛЕЖКИ

1. <https://www.oecd.org/edu/school/TALIS-Country-profile-Bulgaria.pdf>
2. <http://www.ckoko.bg/page.php?c=7&d=144>
3. <http://mon.bg/?h=downloadFile&fileId=6460>
4. www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=7572
5. Фонд „Научни изследвания“, Софийски университет, договор №170/08.05.2013 „Създаване на електронно портфолио на филологическите специалности от педагогическия профил“ с ръководител проф. Даниела Стойчева.
6. <https://www.erasmusplus.org.uk/file/272/download>
7. www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=7572
8. http://clients.squareeye.net/uploads/eaquals/EAQUALS_TD_FRAM_-_November_2013.pdf
9. <http://www.slideshare.net/moodlefam/what-is-moodle-explained-with-lego-presentation>
10. <http://www.cats-pyjamas.net/2010/05/moodle-tool-guide-for-teachers/>
11. <http://www.celt.iastate.edu/teaching/effective-teaching-practices/revised-blooms-taxonomy>

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Angelova, T. (2015). Design of a university course “Academic Writing Techniques” (e-course for philology and humanities students) (pp. 40 – 55). In: Yaneva, P. (Ed.). *Innovative education of 21st century*. Sofia: Poligraphuug [Ангелова, Т. (2015). Дизайн на университетски курс „Техники на академично преподаване“ (Електронен курс за филолози и хуманитаристи) (с. 40 – 55). В: Янева, П. (ред.). *Иновативно обучение на XXI век*. София: Полиграфюг].

- Beetham, H. (2009). *An approach to learning activity design: an approach to rethinking pedagogy for a digital age: designing and delivering e-learning*. London: Routledge.
- Bozhankova, R. (2015). Digital humanity studies and the university education in philology (pp. 20 – 39). In: Yaneva, P. (Ed.). *Innovative education in 21st century*. Sofia: Poligraphyug [Божанкова, Р. (2015). Дигиталната хуманитаристика и университетското филологическо образование (с.с. 20 – 39). В: Янева, П. (ред.). *Иновативно обучение на XXI век*. София: Полиграфюг].
- Chapelle, C.A. (2001). *Computer applications in second language acquisition: foundations for teaching, testing and research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dimitrova-Gyuzeleva, S. (2007). *Foreign language teacher professional training*. Sofia, New Bulgarian University [Димитрова-Гюзелева, С. (2007). *Професионална подготовка на учителя по чужд език*. София: Нов български университет].
- Grozdanova, L. (2003). *Fresh ideas in ELT*. Sofia: Sofia University Press.
- Garrison, D.R. & Vaughan, N.D. (2008). *Blended learning in higher education: framework, principles, and guidelines*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Goodyear, P. (2005). Educational design and networked learning: ptpatterns, pattern languages and design practice. *Australasian J. Educ. Techn.*, 21, 82 – 101.
- Hadjiali, I.I., Raycheva, N. & Tzanova, N. (2014). Task in the context of reflective technology for teaching biology. *Chemistry*, 23, 535 – 547 [In Bulgarian].
- Kremenska, A. (2011). *A model of web-based language learning*. Sofia: Iztok-Zapad.
- Kirova, M. (2011). Interactive multimedia capabilities for presentation of educational content in chemistry. *Sofia Univ. E-Learning J.*, No., 1 [Кирова, М. (2011). Възможности на интерактивната мултимедия за представяне на учебно съдържание по химия. *Списание на Софийския университет за електронно обучение*. № 1].
- Kremenska, A. (2013). Designing curricula for language teacher training in computer literacy (pp. 259 – 263). In: Kryachkov, D.A., Yastrebova, E.B. & Kravtsova, O.A. (Eds.). *The magic of innovation: new techniques and technologies in teaching foreign languages* Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Kremenska, A. (2014) Contemporary information and communication technologies in learning and teaching in foreign languages (pp. 61 – 89). In: Yaneva, P. (Ed.). *Good practices in learning in foreign language*. Sofia: Alliance Print. [Кременска, А. (2015). Съвременни информа-

ционни и комуникационни технологии и възможности, които предлагат за обучение по и на чужд език (с.с. 61 – 89). В: Янева, П. (ред.). *Добри практики в обучението по и на чужд език*. София: Алианс Принт].

- Kremenska, A. (2015). Action research on training specializing, postdoctoral and young scientists in teaching academic courses in a foreign language using contemporary methods and information and communication technologies (pp. 187 – 254). In: Yaneva, P. (Ed.). *Innovative education of 21st century*. Sofia: Poligraphyug [Кременска, А. (2015а). Изследване в действие върху обучението на специализанти, постдокторанти и млади учени за преподаване на академични курсове по и на чужд език със съвременни методи и информационни и компютърни технологии (с.с. 187 – 254). В: Янева, П. (ред.). *Иновативно обучение на XXI век*. София: Полиграфюг].
- Kremenska, A. (2016). Blended learning curricula in methodology for biology and english students. *Int. Conf. Future of Education*, Florence (accepted abstract).
- Larsen-Freeman, D. & Anderson, M. (2013). *Techniques and principles in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Raycheva, N. (2011). Distance learning as pedagogical fact: definition, structure and functioning. *Sofia Univ. E-Learning J.*, No. 2 [Райчева, Н. (2011). Дистанционното обучение като педагогически факт: същност, структура, функциониране. *Списание на Софийския университет за електронно обучение*, № 2].
- Raycheva, N. & Tzanova, N. (2012). *Methods of teaching biology: teacher training tasks*. Sofia, PENSOFT [Райчева, Н. & Цанова, Н. (2012). *Методика на обучението по биология: задачи за формиране на професионални компетентности на учителя*. София: PENSOFT].
- Scrivener, J. (2011). *Learning teaching: a guidebook for English language teachers*. London: Macmillan.
- Tzanova, N. (2011). Levels of preparing students for integration of ICT in biology education. *Sofia Univ. E-Learning J.*, No. 2. [Цанова, Н. (2011). Нива на подготовка на студентите за интегриране на ИКТ в обучението по биология. *Списание на Софийския университет за електронно обучение*, № 2].
- Tzanova, N. & Raycheva, N. (2011a). Three aspects of integration in biology education in secondary education – part 1. *Biology, Ecology & Biotechnology*, No.1, 7 – 18. [Цанова, Н. & Райчева, Н. (2011а). Три аспекта на интеграция в биологичното образование в средното училище – първа част. *Биология, екология и биотехнология*, № 1, 7 – 18].

- Tzanova, N. & Raycheva, N. (2011b). Virtualization of biological data in the context of experience transformation. *Sofia University E-Learning J.*, No. 1 [Цанова, Н. & Райчева, Н. (2011b). Визуализацията на биологична информация в контекста на преобразуване на опита. *Списание на Софийския университет за електронно обучение. № 1*].
- Tzanova, N. & Raycheva, N. (2012). *Methods of teaching biology – theory and practice*. Sofia, PENSOFT [Цанова, Н. & Райчева, Н. (2012). *Методика на обучението по биология – теория и практика*. София, PENSOFT].

BLENDING LEARNING TASKS FOR TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE METHODOLOGY COURSE (FOR STUDENTS OF BIOLOGY)

Abstract. The article is dedicated to tasks designed for the discipline *Teaching English as a Foreign Language Practice* for the binary specialty Biology and English, Faculty of Biology, Sofia University “St. Kliment Ohridski”. The focus is on optimization of the face-to-face classes by introducing blended learning tasks. An informed choice of relevant technology is proposed for each element of the task. The specifics of tasks for binary specialties is considered by identifying the similarities between the two different areas: teaching a foreign language and teaching science.

✉ **Dr. Anellya Kremenska**
Department of Biology Education
Sofia University
8, Dragan Tsankov Blvd.
1164 Sofia, Bulgaria
E-mail: akremenska@uni-sofia.bg